

Л.О. Чернишова, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)
Д.О. Ломтєв, студ. (ХДУХТ, Харків)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

За останні роки Україна суттєво відстає від інших постсоціалістичних країн у залученні прямих іноземних інвестицій (ПІІ), які є домінуючою формою іноземного інвестування в економіку нашої країни. Великі іноземні інвестори розглядають Україну як доволі нестабільний та інвестиційно непривабливий регіон через вплив певних чинників, а саме: корупцію, нестабільність валюти й гальмування реформ. Тому дослідження сучасних тенденцій залучення іноземних інвестицій в економіку України з метою визначення їх впливу на системний розвиток матеріально-технічної бази, стимулювання конкуренції на ринку, підвищення рівня життя у країні набуває особливої актуальності.

За останні вісім років найбільший обсяг вкладень в Україну іноземних інвестицій припав на 2011 рік та склав більш ніж 6 млрд доларів США. Протягом останніх семи років обсяг інвестицій в Україну не наблизився до цього об'єму. Логічне зниження рівня іноземних вкладень відбулося в 2014 році, коли почалася війна на Донбасі, а політична ситуація в країні була вкрай нестабільною. У цьому році в економіку України надійшло лише 2,5 млрд доларів США – на 55% менше, ніж у 2013 році. У 2015 р. інвестиційна ситуація в Україні дещо покращилася і обсяг інвестицій склав 3,8 млрд доларів США, що удвічі більше, ніж роком раніше. Тенденція зростання іноземних вкладень збереглася й у 2016 р. Проте у 2017 р. приплив іноземних інвестицій впав більш ніж удвічі порівняно з попереднім роком. У 2018 р. ситуація дещо покращилася, Україна навіть піднялася в рейтингу інвестиційної привабливості країн світу та зайняла 82-гу позицію. За перше півріччя 2018 р. приплив іноземних інвестицій в Україну склав 1,3 млрд доларів (табл. 1).

Аналізуючи надходження ПІІ за сферами економічної діяльності, можна визначити, що за останні два роки іноземні інвестори найбільший обсяг коштів спрямовували у фінансову та страхову діяльність, а також оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспорту. У 2018 р. іноземні інвестиції «прийшли» й у сферу наукової й технічної діяльності (табл. 2).

Серед країн у 2018 р., які інвестують в економіку України, домінує Росія, інвестиції якої склали 34,6% від усього обсягу. Інвестування також здійснювали Кіпр, Нідерланди, Австрія, Польща, Велика Британія, Франція.

Таблиця 1

Обсяг надходження ПІІ в Україну у 2010–2018 рр.

Рік	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	I пів-річчя 2018
Обсяг ПІІ, млн. дол. США	5851,2	6033,7	5290,7	5462,1	2451,7	3763,7	4405,8	1871,2	1259,2
Зміни обсягу ПІІ до попереднього року, %	–	3,1	-12,3	3,2	-55,1	53,5	17,1	-57,5	–

Таблиця 2

Найбільші надходження ПІІ в Україну за сферами економічної діяльності у 2016–2018 рр.

Показник	2016	2017	I півріччя 2018
Всього, млн грн	4405,8	1871,2	1259,2
Фінансова та страхова діяльність, млн грн	2825,3 (64,1%)	647,5 (34,6%)	750,5 (59,6%)
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспорту, млн грн	524,9 (11,9%)	178,4 (9,5%)	120,5 (9,6%)
Промисловість, млн грн	475,2 (10,8%)	523,4 (28,0%)	102,7 (8,2%)
Інформація та телекомунікація, млн. грн	–	–	100,1 (7,9%)
Операції з нерухомістю, млн грн	–	117,9 (6,3%)	74,8 (5,9%)
Професійна, наукова та технічна діяльність, млн грн	–	–	55,8 (4,4%)

Отже, для збільшення обсягів та ефективності іноземного інвестування в Україні необхідно суттєво поліпшити інвестиційний клімат, який передбачає запровадження таких заходів: удосконалення державного регулювання; створення необхідних умов для залучення іноземних інвестицій; захист прав власності іноземних інвесторів; формування сприятливого середовища для бізнесу; спрощення міжнародної торгівлі та підвищення ефективності ринку праці та ін.